

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 29ης Μαρτίου 2011 *

Περιεχόμενα

I — Το νομικό πλαίσιο	I - 2314
A — Οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ	I - 2314
B — Οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ	I - 2316
Γ — Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003	I - 2316
Δ — Οι διατάξεις περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως	I - 2317
II — Ιστορικό της διαφοράς	I - 2319
III — Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση	I - 2322
IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου	I - 2324
V — Αιτήματα των διαδίκων	I - 2324
VI — Επί του αιτήματος επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας	I - 2327
VII — Επί των αιτήσεων αναιρέσεως	I - 2328
A — Επί της αιτήσεως αναιρέσεως της ARBED (C-201/09 P)	I - 2329
1. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, αφορώντος παραβάσεις του άρθρου 97 ΑΧ και του κανονισμού 1/2003, κατάχρηση εξουσίας, πλάνη περί το δίκαιο και έλλειψη αιτιολογίας	I - 2329
α) Επιχειρηματολογία των διαδίκων	I - 2329
β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2331

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

2.	Επί του δευτέρου λόγου αναίρεσεως, αφορώντος παραβίαση των αρχών της νομικής προσωπικότητας των εταιριών και του προσωποπαγούς των κυρώσεων, έλλειψη αιτιολογίας, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της νομολογίας περί της δυνατότητας καταλογισμού σε μια μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής της οποίας το κεφάλαιο ανήκει κατά 100% στη μητρική εταιρία, καθώς και παραβίαση της αρχής του δεδουλευμένου	I - 2338
α)	Επί του παραδεκτού και της λυσιτέλειας του λόγου αναίρεσεως	I - 2338
i)	Επιχειρηματολογία των διαδίκων	I - 2338
ii)	Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2338
β)	πί της ουσίας	I - 2339
i)	Επιχειρηματολογία των διαδίκων	I - 2339
ii)	Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2342
3.	Επί του τρίτου λόγου αναίρεσεως, αφορώντος παράβαση των κανόνων περί παραγραφής και παραβίαση της αρχής του δεδουλευμένου, καθώς και έλλειψη αιτιολογίας	I - 2345
α)	Επιχειρηματολογία των διαδίκων	I - 2345
β)	Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2346
4.	Επί του τετάρτου λόγου αναίρεσεως, αφορώντος έλλειψη αιτιολογίας, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παραβίαση της αρχής του δεδουλευμένου	I - 2347
α)	Επιχειρηματολογία των διαδίκων	I - 2347
β)	Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2348
B —	Επί της αιτήσεως αναίρεσεως της Επιτροπής (C-216/09 P), της οποίας ο μοναδικός λόγος αναίρεσεως αφορά πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή της αποφάσεως 715/78	I - 2350
1.	Επιχειρήματα των διαδίκων	I - 2350
2.	Εκτίμηση του Δικαστηρίου	I - 2354
VIII —	Επί των δικαστικών εξόδων	I - 2357
		I - 2309

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-201/09 P και C-216/09 P,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που υποβλήθηκαν στις 5 και στις 10 Ιουνίου 2009,

ArcelorMittal Luxembourg SA, πρώην Arcelor Luxembourg SA, με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τους A. Vandecasteele και C. Falmagne, avocats (C-201/09 P),

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους E. Castillo de la Torre και E. Gippini Fournier, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

η **ArcelorMittal Belval & Differdange SA**, πρώην Arcelor Profil Luxembourg SA, με έδρα το Esch-sur-Alzette (Λουξεμβούργο),

η **ArcelorMittal International SA**, πρώην Arcelor International SA, με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο),

προσφεύγουσες πρωτοδίκως,

και

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους F. Castillo de la Torre, X. Lewis και E. Gïrrini Fournier, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο (C-6/09 P),

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **ArcelorMittal Luxembourg SA**, πρώην Arcelor Luxembourg SA, με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο),

η **ArcelorMittal Belval & Differdange SA**, πρώην Arcelor Profil Luxembourg SA, με έδρα το Esch-sur-Alzette (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τον A. Vandencastele, avocat,

η **ArcelorMittal International SA**, πρώην Arcelor International SA, με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τον A. Vandencastele, avocat,

προσφεύγουσες πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev (εισηγητή) και J.-. Kasel, προέδρους τμήματος, E. Juhász, Γ. Αρέστη, A. Borg Barthet, T. von anwitz και C. Toader, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot
γραμματέας: R. Șereș, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Ιουνίου 2010,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Οκτωβρίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις αιτήσεις τους αναίρέσεως, η ArcelorMittal Luxembourg SA, πρώην Arcelor Luxembourg SA (C-201/09 P), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (C-216/09 P), καθώς και, με αίτηση ανταναιρέσεως, οι ArcelorMittal Belval & Differdange SA, πρώην Arcelor Profil Luxembourg SA, και ArcelorMittal International SA, πρώην Arcelor International SA (C-216/09 P), ζητούν από το Δικαστήριο τη μερική αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [νυν Γενικού Δικαστηρίου] της 31ης Μαρτίου 2009, T-405/06, ArcelorMittal Luxembourg κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. II-771, στο εξής: ανααιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο ακύρωσε εν μέρει την απόφαση C(2006) 5342 τελικό της Επιτροπής, της 8ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ επί συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών των Ευρωπαίων παραγωγών δοκών χάλυβα (Υπόθεση COMP/F/38.907 – Δοκοί χάλυβα), περίληψη της οποίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 13ης Σεπτεμβρίου 2008 (ΕΕ C 235, σ. 4, στο εξής: επίδικη απόφαση).
- 2 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι η επιχείρηση που απαρτίζεται από την ArcelorMittal Luxembourg SA, την ArcelorMittal Belval & Differdange SA και την ArcelorMittal International SA μετείχε, από την 1η Ιουλίου 1988 έως τις 16 Ιανουαρίου 1991, σε σειρά συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που είχαν είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό τιμών, την κατανομή ποσοστώσεων και την ανταλλαγή, σε μεγάλη κλίμακα, εμπιστευτικών πληροφοριών στην κοινοτική αγορά των δοκών χάλυβα, κατά παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, ΑΧ, και επέβαλε στις εταιρίες αυτές, για τις εν λόγω παραβάσεις, πρόστιμο 10 εκατομμυρίων ευρώ αλληλεγγύως.

I — Το νομικό πλαίσιο

A — Οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ

³ Το άρθρο 65 ΑΧ όριζε τα εξής:

«1. Απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που τείνουν εντός της κοινής αγοράς, άμεσα ή έμμεσα, να παρεμποδίζουν, να περιορίζουν ή να νοθεύουν την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού, και ιδιαίτερα:

α) να καθορίζουν ή να προσδιορίζουν τις τιμές

β) να περιορίζουν ή να ελέγχουν την παραγωγή, την τεχνολογική ανάπτυξη ή τις επενδύσεις

γ) να κατανέμουν τις αγορές, τα προϊόντα, τους πελάτες ή τις πηγές εφοδιασμού.

[...]

4. Οι δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου απαγορευμένες συμφωνίες ή αποφάσεις είναι αυτοδικαίως άκυρες και δεν δύναται να γίνει επίκλησή τους ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου των κρατών μελών.

Η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, με την επιφύλαξη των προσφυγών ενώπιον του Δικαστηρίου, να αποφαινεται αν οι εν λόγω συμφωνίες ή αποφάσεις συμβιβάζονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

5. Η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει στις επιχειρήσεις που συνάπτουν αυτοδικαίως άκυρη συμφωνία ή εφαρμόζουν ή επιχειρούν να εφαρμόσουν, μέσω διαιτησίας, ποινικής ρήτηρας, εμπορικού αποκλεισμού ή με κάθε άλλο μέσο, μια αυτοδικαίως άκυρη συμφωνία ή απόφαση ή συμφωνία η έγκριση για την οποία δεν εχορηγήθη ή ανεκλήθη ή επιτυγχάνουν μια άδεια μέσω ενσυνειδήτως ψευδών ή απατηλών πληροφοριών ή επιδίδονται σε πρακτική αντίθετη προς τις διατάξεις της παραγράφου 1 πρόστιμα και χρηματικές ποινές μέχρι του διπλασίου του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών επί των προϊόντων τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της αντίθετης προς τις διατάξεις του παρόντος άρθρου συμφωνίας, αποφάσεως ή πρακτικής. Αν όμως αντικείμενο της συμφωνίας, αποφάσεως ή πρακτικής είναι ο περιορισμός της παραγωγής, της τεχνικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, το ανώτατο αυτό όριο δύναται να αυξηθεί μέχρι 10 τοις εκατό του ετησίου κύκλου εργασιών των εν λόγω επιχειρήσεων, εφόσον πρόκειται για πρόστιμο, και μέχρι 20 τοις εκατό του ημερησίου κύκλου εργασιών εφόσον πρόκειται για χρηματικές ποινές.»

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 97 ΑΧ, η ισχύς της Συνθήκης ΕΚΑΧ έληξε στις 23 Ιουλίου 2002.

B — Οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ

- 5 Το άρθρο 305, παράγραφος 1, ΕΚ όριζε τα εξής:

«Η παρούσα Συνθήκη δεν τροποποιεί τις διατάξεις της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, τις εξουσίες των οργάνων της Κοινότητας αυτής και τις διατάξεις της περί της λειτουργίας της κοινής αγοράς άνθρακα και χάλυβα.»

Γ — Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003

- 6 Κατά το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), για «την εφαρμογή των άρθρων 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ], η Επιτροπή διαθέτει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό».
- 7 Το άρθρο 7 του κανονισμού 1/2003, τιτλοφορούμενο «Διαπίστωση και παύση της παράβασης», προβλέπει τα εξής:

«1. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου 81 [ΕΚ] ή του άρθρου 82 [ΕΚ], δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. [...] Εφόσον έχει σχετικό έννομο συμφέρον, η Επιτροπή μπορεί επίσης να διαπιστώνει ότι η παράβαση έχει διαπραχθεί στο παρελθόν.

[...]»

- 8 Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει πρόστιμα σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, διαπράττουν παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ ή του άρθρου 82 ΕΚ.

Δ — Οι διατάξεις περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως

- 9 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 715/78/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 6ης Απριλίου 1978, περί της παραγραφής σε θέματα διώξεως και εκτελέσεως στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 107), και το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, το δικαίωμα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού υπόκειται, κατ' αρχήν, σε πενταετή παραγραφή.
- 10 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 ορίζουν ότι η παραγραφή αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία που διαπράχθηκε η παράβαση. Ωστόσο, για τις διαρκείς ή τις κατ' εξακολούθηση παραβάσεις, η παραγραφή αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία που έπαυσε η παράβαση.
- 11 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 715/78 και κατά το άρθρο 25, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, η παραγραφή διακόπτεται με κάθε πράξη της Επιτροπής σχετική με την έρευνα προς διαπίστωση τυχόν παραβάσεως ή τη συνακόλουθη δίωξη. Η διακοπή της παραγραφής επέρχεται κατά την ημερομηνία

κοινοποίησεως της πράξεως σε μία τουλάχιστον επιχείρηση που μετείχε στην παράβαση. Πράξεις που διακόπτουν την παραγραφή συνιστούν ιδίως:

- οι γραπτές αιτήσεις της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών καθώς και οι αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή απαιτεί τις πληροφορίες που ζητήθηκαν·
- τα γραπτά εντάλματα ελέγχου που η Επιτροπή χορηγεί στους υπαλλήλους της καθώς και οι αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή διατάσσει τη διενέργεια ελέγχων·
- η κίνηση διαδικασίας εκ μέρους της Επιτροπής, και
- η ανακοίνωση αιτιάσεων εκ μέρους της Επιτροπής.

¹² Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 4, του κανονισμού 1/2003 ορίζουν ότι η διακοπή της παραγραφής ισχύει έναντι όλων των επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση.

¹³ Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 5, του κανονισμού 1/2003, η παραγραφή αρχίζει να τρέχει εκ νέου μετά από κάθε διακοπή. Πάντως, η παραγραφή επέρχεται το αργότερο μετά παρέλευση προθεσμίας διπλάσιας προς την προθεσμία παραγραφής, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει επιβάλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά διάστημα ίσο προς την περίοδο αναστολής του χρόνου παραγραφής.

- 14 Κατά το άρθρο 3 της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003, η παραγραφή του δικαιώματος διώξεως αναστέλλεται καθ' όσον χρόνο η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας εκκρεμούσας ενώπιον του Δικαστηρίου.
- 15 Από το άρθρο 4 της αποφάσεως 715/78 και από το άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1/2003 προκύπτει ότι η εξουσία της Επιτροπής να εκτελεί τις αποφάσεις που επιβάλλουν πρόστιμα βάσει των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 υπόκειται σε πενταετή παραγραφή η οποία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση έχει καταστεί απρόσβλητη.

II — Ιστορικό της διαφοράς

- 16 Το ιστορικό της υπό κρίση διαφοράς, όπως εκτίθεται στις σκέψεις 16 έως 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μπορεί να συνοψισθεί ως εξής.
- 17 Οι δραστηριότητες της ARBED SA, η οποία μετέβαλε την εταιρική της επωνυμία αρχικώς σε Arcelor Luxembourg SA και ακολούθως σε ArcelorMittal Luxembourg SA (στο εξής: ARBED), αφορούσαν την παρασκευή προϊόντων σιδήρου και χάλυβα.
- 18 Η TradeARBED SA, η οποία μετέβαλε την εταιρική της επωνυμία αρχικώς σε Arcelor International SA και ακολούθως σε ArcelorMittal International SA (στο εξής: TradeARBED), συνεστήθη ως θυγατρική της ARBED κατά 100%, και είχε ως δραστηριότητα τη διανομή των προϊόντων σιδήρου και χάλυβα που παρήγε η ARBED.

- 19 Η ProfilARBED SA, η οποία μετέβαλε την εταιρική της επωνυμία αρχικώς σε Arcelor Profil Luxembourg SA και ακολούθως σε ArcelorMittal Belval & Differdange SA (στο εξής: ProfilARBED), συστάθηκε στις 27 Νοεμβρίου 1992, ως θυγατρική της ARBED κατά 100%, για να αναλάβει τις οικονομικές και βιομηχανικές δραστηριότητες της ARBED στον τομέα των δοκών χάλυβα.
- 20 Το 1991, η Επιτροπή διενήργησε, δυνάμει αποφάσεων που εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 47 ΑΧ, ελέγχους στα γραφεία διαφόρων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων και η TradeARBED. Στις 6 Μαΐου 1992, απηύθυνε ανακοίνωση αιτιάσεων στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων η TradeARBED, όχι όμως η ARBED και η ProfilARBED. Η TradeARBED μετέσχε επίσης σε ακρόαση που διεξήχθη από τις 11 έως τις 14 Ιανουαρίου 1993.
- 21 Με την απόφαση 94/215/ΕΚΑΧ, της 16ης Φεβρουαρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ όσον αφορά συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που εφάρμοσαν Ευρωπαίοι παραγωγοί δοκών χάλυβα (ΕΕ L 116, σ. 1, στο εξής: αρχική απόφαση της Επιτροπής), η Επιτροπή διαπίστωσε ότι δεκαεπτά ευρωπαϊκές χαλυβουργικές επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων η TradeARBED, μετείχαν σε σειρά συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών περί καθορισμού των τιμών, κατανομής των αγορών και ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με την κοινοτική αγορά δοκών χάλυβα, κατά παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΑΧ, και επέβαλε πρόστιμα σε δεκατέσσερις επιχειρήσεις του τομέα αυτού, μεταξύ των οποίων και η ARBED (11 200 000 ECU), για παραβάσεις που διέπραξαν μεταξύ της 1ης Ιουλίου 1988 και της 31ης Δεκεμβρίου 1990.
- 22 Με την απόφαση της 11ης Μαρτίου 1999, T-137/94, ARBED κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-303), το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η ARBED κατά της αρχικής αποφάσεως της Επιτροπής, μειώνοντας εντούτοις το ποσό του επιβληθέντος σ' αυτήν προστίμου σε 10 000 000 ευρώ.

- 23 Με την απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-176/99 P, ARBED κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. I-10687), το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου και ακύρωσε την αρχική απόφαση της Επιτροπής, κατά το μέτρο που αφορούσε την ARBED, λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.
- 24 Κατόπιν της αναιρέσεως αυτής, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει εκ νέου διαδικασία σε σχέση με την αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά που είχε αποτελέσει το αντικείμενο της αρχικής αποφάσεώς της. Στις 8 Μαρτίου 2006, απηύθυνε στις ARBED, TradeARBED και ProfilARBED ανακοίνωση αιτιάσεων, προκειμένου να τις ενημερώσει για την πρόθεσή της να εκδώσει απόφαση με την οποία θα έκρινε ότι ευθύνονται αλληλεγγύως για τις επίμαχες παραβάσεις, στην οποία οι εταιρίες αυτές απάντησαν στις 20 Απριλίου 2006.
- 25 Στις 8 Νοεμβρίου 2006, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση, η οποία προβλέπει στα άρθρα της 1 και 2 τα εξής:

«Άρθρο 1

Η επιχείρηση που απαρτίζεται από [την ARBED, την TradeARBED και την ProfilARBED] μετείχε, κατά παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, [AX], σε σειρά συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που είχαν είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό τιμών, την κατανομή ποσοστώσεων και την ανταλλαγή, σε μεγάλη κλίμακα, εμπιστευτικών πληροφοριών στην κοινοτικά αγορά των δοκών χάλυβα. Η συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στις εν λόγω παραβάσεις αποδείχθηκε για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουλίου 1988 έως 16 Ιανουαρίου 1991..

Άρθρο 2

Επιβάλλεται αλληλεγγύως στις [ARBED, TradeARBED και ProfilARBED] πρόστιμο ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ για τις παραβάσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 1.»

III — Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

- ²⁶ Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Δεκεμβρίου 2004, οι ARBED, TradeARBED και ProfilARBED άσκησαν προσφυγή κατά της επίδικης απόφασης, βάσει, αφενός, των άρθρων 33 AX και 36 AX και, αφετέρου, των άρθρων 229 EK και 230 EK.
- ²⁷ Οι ARBED, TradeARBED και ProfilARBED υποστήριξαν, με τον πρώτο λόγο τους ακυρώσεως, ότι η επίδικη απόφαση στερούνταν νομίμου βάσεως και ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε κατάχρηση εξουσίας. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αφορούσε παράβαση των κανόνων περί καταλογισμού των παραβάσεων, ο τρίτος παράβαση των κανόνων περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και ο τέταρτος προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- ²⁸ Λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, ότι οι κοινοτικές Συνθήκες εγκαθίδρυσαν μια ενιαία έννομη τάξη, ότι οι Συνθήκες EKAX και EK έχουν ως κοινό σκοπό τη διατήρηση ενός καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού και ότι μια κοινή αρχή των νομικών συστημάτων των κρατών μελών σκοπεί στη διασφάλιση της συνέχειας των νομικών δομών, σε περίπτωση μεταβολής της νομοθεσίας και εφόσον ο νομοθέτης δεν έχει εκφράσει αντίθετη βούληση, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, κρίνοντας ότι τα άρθρα 7, παράγραφος 1, και 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003

πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαπιστώνει και να επιβάλλει κυρώσεις, μετά τις 23 Ιουλίου 2002, για τις συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης EKAX *ratione materiae* και *ratione temporis*.

- ²⁹ Το Πρωτοδικείο απέρριψε επίσης τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, κρίνοντας, αφενός, ότι η TradeARBED δεν τον είχε επικαλεσθεί και, αφετέρου, ότι οι σκέψεις της Επιτροπής δεν έπασχαν νομικά σφάλματα κατά το μέτρο που καταλόγισαν στην ARBED και στην ProfilARBED, ως «οικονομικό διάδοχο» της TradeARBED, την παράβαση την οποία διέπραξε η τελευταία αυτή εταιρία, λόγω του ότι η ARBED κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της TradeARBED και ότι αποδεικτικά στοιχεία επιβεβαίωσαν τόσο την αποφασιστική επιρροή της εταιρίας αυτής επί της συμπεριφοράς της TradeARBED όσο και την πραγματική χρήση της δυνατότητας αυτής.
- ³⁰ Όσον αφορά τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προβαλλόμενη παράβαση των κανόνων περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως ως προς την ARBED, κρίνοντας ότι, λόγω της αναστολής των προθεσμιών κατά τη διάρκεια της πρώτης διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου, η επίδικη απόφαση εκδόθηκε εντός της πενταετούς και της δεκαετούς προθεσμίας παραγραφής. Αντιθέτως, κρίνοντας ότι η εν λόγω αναστολή είχε αποτέλεσμα μόνον *inter partes* και όχι αποτέλεσμα *erga omnes*, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι, όσον αφορά την ProfilARBED και την TradeARBED, η δεκαετής προθεσμία παραγραφής είχε εκπνεύσει και ως εκ τούτου ακύρωσε την επίδικη απόφαση ως προς αυτές.
- ³¹ Το Πρωτοδικείο απέρριψε τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, καθόσον προβλήθηκε από την ARBED, κρίνοντας ότι, λόγω του ότι η εταιρία αυτή υποστήριξε απλώς και μόνον ότι τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θα μπορούσε να έχει στη διάθεσή της κατά τη διάρκεια του 1990 είχαν εξαφανισθεί λόγω της παρόδου του χρόνου, η ARBED δεν απέδειξε ως προς τι η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ήταν δυνατό να θίξει την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας της.

- ³² Ως εκ τούτου, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την επίδικη απόφαση κατά το μέτρο που αφορούσε την ProfilARBED και την TradeARBED και απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη κατά τα λοιπά.

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- ³³ Με διάταξη της 10ης Σεπτεμβρίου 2008, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την ένωση των υποθέσεων C-201/09 P και C-216/09 P προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως.

V — Αιτήματα των διαδίκων

- ³⁴ Με την αίτησή της αναιρέσεως (C-201/09 P), η ARBED ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση κατά το μέτρο που επικυρώνει την επίδικη απόφαση ως προς την ARBED, και
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της παρούσας δίκης, καθώς και στα έξοδα της ενώπιον του Πρωτοδικείου δίκης.

35 Με το υπόμνημα αντικρούσεως της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, και
- να καταδικάσει την ARBED στα δικαστικά έξοδα.

36 Με την αίτησή της αναιρέσεως (C-216/09 P), η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση κατά το μέτρο που ακυρώνει τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν με την επίδικη απόφαση στην ProfilARBED και στην TradeARBED·
- να απορρίψει την προσφυγή της ProfilARBED και της TradeARBED, καθώς και
- να καταδικάσει την ProfilARBED και την TradeARBED στα δικαστικά έξοδα.

37 Με το υπόμνημα αντικρούσεως της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, οι ProfilARBED και TradeARBED άσκησαν αντανάιρηση και ζητούν από το Δικαστήριο:

- να επικυρώσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, καθόσον ακυρώνει τα πρόστιμα που τους επιβλήθηκαν με την επίδικη απόφαση, κατ' εφαρμογήν του σχετικού αποτελέσματος της αναστολής της παραγραφής·

- επικουρικώς και ως αίτημα της ανταναιρέσεως, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, καθόσον:
 - εφαρμόζει τη Συνθήκη ΕΚΑΧ και τον κανονισμό 1/2003 εις βάρος τους·
 - καταλογίζει τη συμπεριφορά της TradeARBED στην ProfilARBED·
 - δεν αναγνωρίζει την παραγραφή του δικαιώματος διώξεως έναντι της ProfilARBED, κατ' εφαρμογήν των κανόνων περί διακοπής της παραγραφής·
 - δεν αναγνωρίζει την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας την οποία δικαιούται να επικαλεσθεί η ProfilARBED, λόγω της ιδιαίτερα μακράς διάρκειας της διαδικασίας·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.

³⁸ Με το υπόμνημα αντικρούσεως της εν λόγω αιτήσεως ανταναιρέσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση ανταναιρέσεως, και
- να καταδικάσει την ProfilARBED και την TradeARBED στα δικαστικά έξοδα.

VI — Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

³⁹ Με δικόγραφο που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Οκτωβρίου 2010, η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 61 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, σε περίπτωση που εξετάσει το ζήτημα της ευθύνης της ProfilARBED η οποία απορρέει από την ανάληψη των οικονομικών δραστηριοτήτων της ARBED εκ μέρους της ProfilARBED. Συγκεκριμένα, κατ' αυτήν, ο γενικός εισαγγελέας εξέτασε το ζήτημα αυτό στα σημεία 224 έως 235 των προτάσεών του, χωρίς όμως αυτό να αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς και χωρίς να έχει συζητηθεί μεταξύ των διαδίκων.

⁴⁰ Κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διατάξεως, το Δικαστήριο ζήτησε τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα επί της αιτήσεως αυτής.

Κατά το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα ή ακόμα και κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, εφόσον κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων (βλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional και Bwin International, Συλλογή 2009, σ. I-7633, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁴² Το Δικαστήριο εκτιμά ότι διαθέτει εν προκειμένω όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επίλυση της διαφοράς και ότι η υπόθεση δεν πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα επιχειρήματος το οποίο δεν συζητήθηκε ενώπιόν του.

⁴³ Κατά συνέπεια, παρέλκει η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

VII — Επί των αιτήσεων αναιρέσεως

- ⁴⁴ Με την αίτησή της αναιρέσεως (C-201/09 P), η ARBED προβάλλει τέσσερις λόγους. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η ARBED επικαλείται παραβάσεις του άρθρου 97 ΑΧ και του κανονισμού 1/2003, κατάχρηση εξουσίας, νομικά σφάλματα και έλλειψη αιτιολογίας.
- ⁴⁵ Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως αφορά παραβίαση των αρχών της νομικής προσωπικότητας των εταιριών και του προσωποπαγούς των ποινών και των κυρώσεων, έλλειψη αιτιολογίας, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της νομολογίας του Δικαστηρίου περί της δυνατότητας καταλογισμού στη μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής της οποίας το κεφάλαιο ανήκει κατά 100 % στη μητρική εταιρία, καθώς και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου και της ιεραρχήσεως των κανόνων.
- ⁴⁶ Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως αφορά παράβαση των κανόνων περί παραγραφής και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου όσον αφορά την αρχική απόφαση της Επιτροπής, καθώς και έλλειψη αιτιολογίας. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η ARBED προσάπτει στο Πρωτοδικείο έλλειψη αιτιολογίας, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου, την ισχύ του οποίου περιεβλήθη η προπαρατεθείσα απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, ARBED κατά Επιτροπής.
- ⁴⁷ Με την αίτησή της αναιρέσεως (C-216/09 P), η Επιτροπή προβάλλει έναν και μόνο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αφορά νομικά σφάλματα κατά την ερμηνεία της αποφάσεως 715/78.

A — Επί της αιτήσεως αναιρέσεως της ARBED (C-201/09 P)

1. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, αφορώντος παραβάσεις του άρθρου 97 ΑΧ και του κανονισμού 1/2003, κατάχρηση εξουσίας, πλάνη περί το δίκαιο και έλλειψη αιτιολογίας

α) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

⁴⁸ Πρώτον, η ARBED επισημαίνει ότι το άρθρο 97 ΑΧ προέβλεπε ότι η Συνθήκη ΕΚΑΧ θα έληγε στις 23 Ιουλίου 2002 και ότι η επίδικη απόφαση, στηριζόμενη στο άρθρο 65 ΑΧ, ελήφθη στις 8 Νοεμβρίου 2006. Κρίνοντας ότι ορθώς οι κυρώσεις για τις εν λόγω πρακτικές στηρίχθηκαν στο άρθρο 65 ΑΧ, το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 97 ΑΧ και δεν απάντησε στα επιχειρήματά της περί ελλείψεως νομικού ερείσματος της εν λόγω αποφάσεως.

⁴⁹ Κατά την ARBED, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι οι κοινοτικές Συνθήκες εγκαθίδρυσαν ενιαία έννομη τάξη. Κατά το άρθρο 305, παράγραφος 1, ΕΚ, η Συνθήκη ΕΚΑΧ συνιστά ειδικό καθεστώς παρεκκλίνον από τους γενικού χαρακτήρα κανόνες που θεσπίζει η Συνθήκη ΕΚ, η δε μετάβαση από τις ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ στις ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚ επέφερε, από τις 24 Ιουλίου 2002, τροποποίηση των νομικών βάσεων, των διαδικασιών και των εφαρμοστέων ουσιαστικών κανόνων. Η υποχρέωση των θεσμικών οργάνων να ερμηνεύουν τις διάφορες Συνθήκες κατά τρόπο ομοιόμορφο μπορεί να εκπληρώνεται μόνον εντός των ορίων που καθορίζουν οι Συνθήκες αυτές καθεαυτές και, συνεπώς, δεν μπορεί να ωθεί τα θεσμικά όργανα να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις Συνθήκης της οποίας η λήξη ισχύος προβλεπόταν για τις 23 Ιουλίου 2002, πέραν της εν λόγω ημερομηνίας.

- 50 Οι αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 1969, 23/68, Klomp (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 27), και της 18ης Ιουλίου 2007, C-119/05, Lucchini (Συλλογή 2007, σ. I-6199), τις οποίες παραθέτει το Πρωτοδικείο προς στήριξη της κρίσεώς του δεν μπορούν να προβληθούν λυσιτελώς για τη συναγωγή διαφορετικού συμπεράσματος. Συγκεκριμένα, η πρώτη απόφαση αφορούσε τροποποίηση του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου προκληθείσα από το αποτέλεσμα της Συνθήκης Συγχωνεύσεως και όχι από τη λήξη ισχύος μιας Συνθήκης, ενώ η δεύτερη αφορούσε διοικητική απόφαση εκδοθείσα δυνάμει της Συνθήκης ΕΚΑΧ πριν και όχι μετά τη λήξη ισχύος της Συνθήκης αυτής.
- 51 Δεύτερον, η ARBED φρονεί ότι, στηρίζοντας την αρμοδιότητα της Επιτροπής στον κανονισμό 1/2003, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε κατάχρηση εξουσίας και δεν απάντησε στα επιχειρήματά της. Επισημαίνει ότι ο κανονισμός 1/2003 θεσπίστηκε μετά τη λήξη ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ και εκτιμά ότι, υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του κανονισμού αυτού και ελλείψει οποιασδήποτε μνείας της Συνθήκης ΕΚΑΧ στον κανονισμό αυτόν, ο τελευταίος παρέχει στην Επιτροπή αρμοδιότητα ασκήσεως διώξεως μόνο για παραβάσεις των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ.
- 52 Αν γινόταν δεκτό ότι ο κανονισμός 1/2003 παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις για παραβάσεις του άρθρου 65, παράγραφος 1, ΑΧ, ο κανονισμός αυτός θα αντέβαινε στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, καθόσον θα σκοπούσε στην τροποποίηση της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καίτοι θεσπίστηκε μόνον δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι η ομοιόμορφη ερμηνεία των ουσιαστικού δικαίου διατάξεων των Συνθηκών αυτών ουδόλως ασκεί επιρροή στις αρμοδιότητες που παρέχουν οι Συνθήκες στα διάφορα θεσμικά όργανα, τα οποία, στο πλαίσιο κάθε Συνθήκης, έχουν αρμοδιότητα να ασκούν μόνον τις εξουσίες που τους αναθέτει η οικεία Συνθήκη.
- 53 Κατά την ARBED, η προσέγγιση του Πρωτοδικείου έχει ως αποτέλεσμα, αφενός μεν, να αναγνωρίζεται στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η δυνατότητα να αποφασίζει ποιες είναι οι αρμόδιες για την εφαρμογή του άρθρου 65 ΑΧ αρχές, ενώ την εξουσία αυτή έχουν ήδη ασκήσει οι συντάκτες της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αφετέρου δε, να μεταβάλλεται η φύση της αρμοδιότητας που ανατίθεται στην Επιτροπή με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, η οποία κατά το άρθρο 65 ΑΧ είναι αποκλειστική, ενώ, στο πλαίσιο του

κανονισμού 1/2003, συντρέχει με εκείνη των αρμοδίων για τον ανταγωνισμό εθνικών αρχών και των εθνικών δικαστηρίων.

- 54 Συνεπώς, η εκ μέρους του Πρωτοδικείου ερμηνεία των κανόνων περί διαχρονικής εφαρμογής του δικαίου θίγει τη νομική ιδιομορφία της κάθε Συνθήκης και αντιβαίνει στους κανόνες που αφορούν την ιεραρχία των κανόνων δικαίου. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε σύγχυση μεταξύ των εννοιών των διαδικαστικών κανόνων, των ουσιαστικών κανόνων και της απονομής αρμοδιότητας. Από τη νομολογία προκύπτει, αφενός, ότι το ζήτημα εάν ορισμένο θεσμικό όργανο είναι αρμόδιο όσον αφορά συγκεκριμένο τομέα προηγείται της εξετάσεως του ζητήματος ποιοι ουσιαστικοί και διαδικαστικοί κανόνες έχουν εφαρμογή στην οικεία περίπτωση και, αφετέρου, ότι η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 55 Διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι κάθε συμφωνία η οποία αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, ΑΧ πραγματική κατάσταση και η οποία συνήφθη ή εκτελέστηκε πριν από τη λήξη ισχύος, στις 23 Ιουλίου 2002, της Συνθήκης ΕΚΑΧ μπορούσε να έχει ως συνέπεια, μέχρι και εκείνη την ημερομηνία, την έκδοση αποφάσεως της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 5, ΑΧ, επιβάλλουσας πρόστιμα στις επιχειρήσεις που μετέσχαν στη συμφωνία αυτή ή στην εκτέλεσή της.
- 56 Περαιτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κάθε συμφωνία η οποία αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, ΑΧ πραγματική κατάσταση και η οποία συνήφθη ή εκτελέστηκε μεταξύ της 24ης Ιουλίου 2002 και της 30ής Νοεμβρίου 2009 μπορούσε να έχει ως συνέπεια την έκδοση τέτοιας αποφάσεως της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 81 ΕΚ και των άρθρων 15, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης [ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), ή 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003.

- 57 Τέλος, ομοίως δεν αμφισβητείται ότι κάθε συμφωνία η οποία αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, ΑΧ πραγματική κατάσταση και η οποία συνήφθη ή εκτελέστηκε από την 1η Δεκεμβρίου 2009 μπορεί να έχει ως συνέπεια την έκδοση τέτοιας αποφάσεως της Επιτροπής, βάσει των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003.
- 58 Εν προκειμένω, η ARBED αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, τη διαπίστωση του Πρωτοδικείου ότι η Επιτροπή edικαιούτο να της επιβάλει, με την επίδικη απόφαση που εκδόθηκε μετά τις 23 Ιουλίου 2002, βάσει του συνδυασμού του άρθρου 65, παράγραφοι 1 και 5, ΑΧ και των άρθρων 7, παράγραφος 1, και 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003, πρόστιμο διότι μετέσχε πριν από τις 23 Ιουλίου 2002 στη σύναψη και την εκτέλεση συμφωνίας αντιστοιχούσας στην προβλεπόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, ΑΧ πραγματική κατάσταση.
- 59 Πρώτον, όσον αφορά την αρμοδιότητα της Επιτροπής, το Πρωτοδικείο επισήμανε, στις σκέψεις 57 και 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Συνθήκη ΕΚΑΧ αποτελούσε, δυνάμει του άρθρου 305, παράγραφος 1, ΕΚ, *lex specialis* παρεκκλίνοντα από τον *lex generalis* που είναι η Συνθήκη ΕΚ και ότι, λόγω της λήξεως ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ στις 23 Ιουλίου 2002, το πεδίο εφαρμογής του γενικού πλαισίου ρυθμίσεων της Συνθήκης ΕΚ κατέλαβε, στις 24 Ιουλίου 2002, τους τομείς που ρυθμιζονταν αρχικώς από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ.
- 60 Στις σκέψεις 59 έως 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι η μετάβαση από τις ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ στις ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚ εντάσσεται στο πλαίσιο της συνέχειας της έννομης τάξεως της Ένωσης και των σκοπών της, δεδομένου ότι η εγκαθίδρυση και η διατήρηση ενός καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού αποτελεί έναν από τους κύριους σκοπούς τόσο της Συνθήκης ΕΚ όσο και της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Συναφώς, υπογράμμισε ότι οι όροι «συμφωνίες» και «εναρμονισμένες πρακτικές», υπό την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, ΑΧ, ανταποκρίνονται στους όρους «συμφωνίες» και «εναρμονισμένες πρακτικές» του άρθρου 81 ΕΚ και οι δύο αυτές διατάξεις έχουν ερμηνευθεί κατά τον ίδιο τρόπο από τον δικαστή της Ένωσης.

- 61 Στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, σύμφωνα με μια κοινή αρχή των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, σε περίπτωση μεταβολής της νομοθεσίας πρέπει να εξασφαλίζεται η συνέχεια των νομικών δομών, εκτός αν ο νομοθέτης εκφράσει αντίθετη βούληση, και ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή στις τροποποιήσεις του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης.
- 62 Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τις σκέψεις 63 και 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι η συνέχεια της έννομης τάξεως της Ένωσης απαιτεί να διασφαλίζει η Επιτροπή, όσον αφορά τις καταστάσεις που γεννήθηκαν υπό το καθεστώς της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τον σεβασμό των δικαιωμάτων και την τήρηση των υποχρεώσεων που προέβλεπε *eo tempore*, τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τους ιδιώτες, η Συνθήκη ΕΚΑΧ και ότι, κατά συνέπεια, το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 έχει την έννοια ότι παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαπιστώνει και να επιβάλλει κυρώσεις, μετά τις 23 Ιουλίου 2002, για τις συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ *ratione materiae* και *ratione temporis*.
- 63 Οι σκέψεις αυτές ουδόλως ενέχουν πλάνη περί το δίκαιο. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει, αφενός, ότι, σύμφωνα με μια κοινή αρχή των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, της οποίας η καταγωγή ανατρέχει στο ρωμαϊκό δίκαιο, σε περίπτωση μεταβολής της νομοθεσίας πρέπει να εξασφαλίζεται η συνέχεια των νομικών δομών, εκτός αν ο νομοθέτης εκφράσει αντίθετη βούληση, και, αφετέρου, ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή στις τροποποιήσεις του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση *Klomp*, σκέψη 13).
- 64 Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι ανταποκρίνεται στη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης η μη επιβολή κυρώσεων επί συνιστωσών συμπαιγνία συμπεριφορών που απαγορεύονται από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ μετά τη λήξη ισχύος της Συνθήκης αυτής.

- 65 Επιπλέον, από τις διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 55 έως 57 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η διαδοχή των Συνθηκών ΕΚΑΧ, ΕΚ και ΣΛΕΕ εγγυάται, προς διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού, ότι για κάθε συμπεριφορά η οποία αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, ΑΧ πραγματική κατάσταση, είτε σημειώνεται πριν είτε μετά τις 23 Ιουλίου 2002, η Επιτροπή edύνato και εξακολουθεί να δύναται να επιβάλει κυρώσεις.
- 66 Υπό τις συνθήκες αυτές, θα αντέβαινε στον σκοπό και στη συνοχή των Συνθηκών και θα ήταν ασυμβίβαστο προς τη συνέχεια της έννομης τάξεως της Ένωσης να μην έχει η Επιτροπή αρμοδιότητα να διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚΑΧ και εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα μετά τη λήξη ισχύος της Συνθήκης αυτής (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση *Lucchini*, σκέψη 41).
- 67 Δεύτερον, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, στις σκέψεις 65, 66 και 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η τήρηση των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου καθώς και οι επιταγές που αφορούν τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επιβάλλουν την εφαρμογή των ουσιαστικού δικαίου κανόνων του άρθρου 65, παράγραφοι 1 και 5, ΑΧ στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, τα οποία εμπίπτουν στο *ratione materiae* και *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής του.
- 68 Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει όπως η ρύθμιση της Ένωσης επιτρέπει στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν με ακρίβεια την έκταση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλει και όπως οι τελευταίοι έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να λαμβάνουν ως εκ τούτου τα μέτρα τους (απόφαση της 10ης Μαρτίου 2009, C-345/06, *Heinrich*, Συλλογή 2009, σ. I-1659, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 69 Συναφώς, επιβάλλεται να υπογραμμισθεί ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, το άρθρο 65, παράγραφοι 1 και 5, ΑΧ προέβλεπε σαφή νομική βάση για

την επιβληθείσα εν προκειμένω κύρωση, οπότε η TradeARBED δεν μπορούσε να αγνοεί τις συνέπειες της συμπεριφοράς της. Εξάλλου, από τις διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 55 έως 57 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η ίδια αυτή συμπεριφορά θα υπέκειτο ανά πάσα στιγμή αργότερα σε τέτοιου είδους κύρωση εκ μέρους της Επιτροπής.

- 70 Κατά το μέτρο που οι Συνθήκες προσδιόριζαν σαφώς, ήδη πριν από την ημερομηνία των πραγματικών περιστατικών, τις παραβάσεις καθώς και τη φύση και τη σπουδαιότητα των κυρώσεων που μπορούσαν να επιβληθούν για τις παραβάσεις αυτές, οι εν λόγω αρχές δεν έχουν ως σκοπό να εγγυώνται στις επιχειρήσεις ότι οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις των νομικών βάσεων και των δικονομικών διατάξεων θα τους παράσχουν τη δυνατότητα να διαφύγουν κάθε κύρωση για διαπραχθείσες στο παρελθόν παραβάσεις εκ μέρους τους.
- 71 Προσθετόν ότι η Επιτροπή επισήμανε, ήδη πριν από τη λήξη ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ότι είναι αδύνατη η διαφυγή από μια τέτοια κύρωση, διευκρινίζοντας, στο σημείο 31 της ανακοινώσεώς της σχετικά με ορισμένα θέματα που αφορούν τη διευθέτηση υποθέσεων ανταγωνισμού συνεπεία της λήξεως της ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ, εκδοθείσας στις 18 Ιουνίου 2002 (ΕΕ C 152, σ. 5), ότι, σε περίπτωση που διαπιστώσει κάποια παράβαση σε τομέα εμπίπτοντα στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ, εφαρμοστέες θα είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις, και ότι η εφαρμοστέα διαδικαστική νομοθεσία, μετά τη λήξη της ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ, θα είναι η απορρέουσα από τη Συνθήκη ΕΚ.
- 72 Εξάλλου, η αρχή *lex mitior* δεν εμποδίζει την εν προκειμένω εφαρμογή του άρθρου 65, παράγραφος 5, ΑΧ, δεδομένου ότι το επιβληθέν με την επίδικη απόφαση πρόστιμο είναι, εν πάση περιπτώσει, χαμηλότερο από το ανώτατο όριο του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 για την επιβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης.

- 73 Από το σύνολο των περιστάσεων αυτών προκύπτει ότι μια επιμελής επιχείρηση ευ-
ρισκόμενη στην κατάσταση της ARBED ουδέποτε μπορούσε να αγνοεί τις συνέπειες
της συμπεριφοράς της ούτε να βασίζεται στο ότι η μετάβαση από τις ρυθμίσεις της
Συνθήκης ΕΚΑΧ στις ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚ θα είχε ως συνέπεια να διαφύγει
κάθε κύρωση για τις διαπραχθείσες εκ μέρους της κατά το παρελθόν παραβάσεις του
άρθρου 65 ΑΧ.
- 74 Όσον αφορά τη νομική βάση και τις εφαρμοστέες διαδικαστικές διατάξεις, επίσης
ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στις σκέψεις 64 και 67 της αναιρεσιβαλλομένης απο-
φάσεως, ότι η αρμοδιότητα της Επιτροπής για την επιβολή, με την επίδικη απόφαση,
του επιμάχου προστίμου, απέρρεε από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού
1/2003 και ότι η διαδικασία έπρεπε να διεξαχθεί σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν.
- 75 Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι η διάταξη που συνιστά τη νομική
βάση μιας πράξεως και εξουσιοδοτεί το θεσμικό όργανο της Ένωσης να εκδώσει
την εν λόγω πράξη πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως (βλ.,
υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 4ης Απριλίου 2000, C-269/97, Επιτροπή κατά
Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. I-2257, σκέψη 45) και ότι οι διαδικαστικοί κανόνες
έχουν κατά κανόνα εφαρμογή κατά τον χρόνο ενάρξεως ισχύος τους (βλ., υπό την
έννοια αυτή, αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1981, 212/80 έως 217/80, *Meridionale
Industria Salumi* κ.λπ., Συλλογή 1981, σ. 2735, σκέψη 9, καθώς και της 23ης Φεβρου-
αρίου 2006, C-201/04, *Molenbergnatie*, Συλλογή 2006, σ. I-2049, σκέψη 31).
- 76 Προσθετόν ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εφαρμογή του κανονισμού 1/2003 δεν
μείωσε, αλλά μάλλον αύξησε τις διαδικαστικές εγγυήσεις που παρέχει το νομικό
πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚΑΧ στις διωκόμενες επιχειρήσεις, πράγμα το οποίο εξάλ-
λου δεν αμφισβητεί η ARBED.

- 77 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικά σφάλματα καταλήγοντας, με τις σκέψεις 67 και 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι, αφενός, η αρμοδιότητα της Επιτροπής για την επιβολή του επιμάχου προστίμου με την επίδικη απόφαση απέρρευε από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και ότι η διαδικασία έπρεπε να διεξαχθεί σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν και ότι, αφετέρου, ο κανόνας ουσιαστικού δικαίου που προβλέπει την επιβλητέα κύρωση ήταν το άρθρο 65, παράγραφοι 1 και 5, ΑΧ.
- 78 Τρίτον, καθόσον η ARBED υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν απάντησε ρητώς σε όλα τα επιχειρήματά της, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει το Πρωτοδικείο [νυν Γενικό Δικαστήριο] από τα άρθρα 36 και 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να παραθέσει αιτιολογία που να ακολουθεί σε όλη τους την έκταση και έναν προς έναν όλους τους συλλογισμούς που διατύπωσαν οι διάδικοι. Κατά συνέπεια, η αιτιολογία μπορεί να είναι έμμεση, υπό την προϋπόθεση ότι παρέχει στους μεν ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωρίσουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθησαν τα σχετικά μέτρα, στο δε Δικαστήριο επαρκή στοιχεία για να ασκήσει τον έλεγχό του (απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, C-431/07 P, Bouygues και Bouygues Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-2665, σκέψη 42, καθώς και διάταξη της 21ης Ιανουαρίου 2010, C-150/09 P, Iride και Iride Energia κατά Επιτροπής, σκέψη 42).
- 79 Το σκεπτικό του Πρωτοδικείου είναι σαφές και παρέχει, αφενός, στην ARBED τη δυνατότητα να γνωρίσει τους λόγους για τους οποίους το Πρωτοδικείο απέρριψε τον σχετικό λόγο ακυρώσεως και, αφετέρου, στο Δικαστήριο επαρκή στοιχεία για την άσκηση του δικαιοδοτικού ελέγχου του. Συνεπώς, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση δεν πάσχει έλλειψη αιτιολογίας.
- 80 Κατόπιν των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

2. Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, αφορώντος παραβίαση των αρχών της νομικής προσωπικότητας των εταιριών και του προσωποπαγούς των κυρώσεων, έλλειψη αιτιολογίας, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της νομολογίας περί της δυνατότητας καταλογισμού σε μια μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής της οποίας το κεφάλαιο ανήκει κατά 100 % στη μητρική εταιρία, καθώς και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου

α) Επί του παραδεκτού και της λυσιτέλειας του λόγου αναιρέσεως

i) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

⁸¹ Στο υπόμνημα αντικρούσεως της αιτήσεως αναιρέσεως στην υπόθεση C-201/09 P, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά το μέτρο που ο λόγος αυτός βάλλει κατά του καταλογισμού, στις σκέψεις 106 έως 119 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, της συμπεριφοράς της TradeARBED στην ProfilARBED, είναι απαράδεκτος, δεδομένου ότι το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως δεν μπορεί παραδεκτώς να περιέχει λόγο αναιρέσεως που αφορά άλλο διάδικο.

⁸² Εξάλλου, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής, δεδομένου ότι αφορά απλώς και μόνον την εφαρμογή του τεκμηρίου ασκήσεως πραγματικού ελέγχου το οποίο απορρέει από την κατοχή του 100 % του κεφαλαίου μιας θυγατρικής και όχι την εκ μέρους του Πρωτοδικείου διαπίστωση ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η ARBED ασκούσε πράγματι αποφασιστική επιρροή επί της TradeARBED, δικαιολογούσα το συμπέρασμα ότι οι εταιρίες αυτές αποτελούσαν μία και μόνη οικονομική ενότητα.

ii) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

⁸³ Όσον αφορά το παραδεκτό του σκέλους του λόγου αναιρέσεως το οποίο αφορά τον καταλογισμό της συμπεριφοράς της TradeARBED στην ProfilARBED, επιβάλλεται η

διαπίστωση ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως δεν βάλλει κατά της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατά το μέτρο που αυτή επηρεάζει τη νομική κατάσταση της ARBED. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, ένας αναιρεσείων δεν μπορεί να προβάλλει λόγο αναιρέσεως υπέρ άλλου διαδικού. Κατά συνέπεια, ο υπό κρίση λόγος αναιρέσεως πρέπει να κριθεί απαράδεκτος κατά το μέτρο που αφορά τον καταλογισμό της συμπεριφοράς της TradeARBED στην ProfilARBED.

⁸⁴ Όσον αφορά τη λυσιτέλεια του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, από τη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο, προκειμένου να καταλήξει στην ύπαρξη οικονομικής ενότητας μεταξύ της ARBED και της TradeARBED, στηρίχθηκε στο σύνολο των λόγων που εκτίθενται πριν από τη σκέψη αυτή, περιλαμβανομένου, κατά συνέπεια, του μαχητού τεκμηρίου ότι μια μητρική εταιρία η οποία κατέχει το 100% του κεφαλαίου της θυγατρικής της ασκεί αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής αυτής.

⁸⁵ Υπό τις συνθήκες αυτές, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να εξετασθεί επί της ουσίας.

β) Επί της ουσίας

ι) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

⁸⁶ Πρώτον, η ARBED επισημαίνει ότι το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι η συμπεριφορά της TradeARBED πρέπει να καταλογισθεί στην ARBED βάσει της διαμορφωθείσας στο δίκαιο ανταγωνισμού αντιλήψεως ότι αυτοτελείς νομικώς επιχειρήσεις ενδέχεται να συνιστούν μία και μόνη οικονομική ενότητα. Η αντίληψη αυτή όμως έχει χρησιμεύσει μέχρι σήμερα μόνο για την απαλλαγή των επιχειρήσεων από τις συνέπειες της

υπάρξεως νομικώς αυτοτελών προσώπων, καθόσον η κατ' άρθρο 81 ΕΚ απαγόρευση των συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων δεν έχει εφαρμογή στις επιχειρήσεις του ίδιου ομίλου και αποκλείεται η εφαρμογή του καθεστώτος των συγκεντρώσεων στις εξαγορές επιχειρήσεων εντός του ίδιου ομίλου.

- ⁸⁷ Το Πρωτοδικείο, δεχόμενο τη συλλογική ευθύνη των επιχειρήσεων ενός ομίλου, λόγω της συμπεριφοράς μίας από αυτές, αρνήθηκε τα αναγνωρισμένα στους ιδιώτες δικαιώματα ασκήσεως των οικονομικών τους δραστηριοτήτων μέσω αυτοτελών νομικών οντοτήτων, εκάστη των οποίων, ως νομικό πρόσωπο, έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα και υπέχει ατομική ευθύνη.
- ⁸⁸ Επιπλέον, η κρίση του Πρωτοδικείου καταλήγει σε ένα ασυνεπές αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η συνιστώσα παράβαση συμπεριφορά μιας εταιρίας ανήκουσας σε όμιλο είναι καταλογιστέα τόσο στη μητρική εταιρία όσο και σε μια άλλη εταιρία του ομίλου και συγχρόνως ότι μόνον η μητρική εταιρία έχει τη δυνατότητα να αντικρούσει το τεκμήριο περί αποφασιστικής επιρροής καταλήγει στην εφαρμογή αυστηρότερου καθεστώτος ως προς την άλλη εταιρία του ομίλου.
- ⁸⁹ Επομένως, κατά την ARBED, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκδόθηκε κατά παραβίαση των αρχών της νομικής προσωπικότητας, καθώς και του προσωποπαγούς των ποινών και των κυρώσεων, και συνεπάγεται μια εσωτερική ασυνέπεια της συλλογιστικής, ισοδυναμούσα με έλλειψη αιτιολογίας.
- ⁹⁰ Δεύτερον, η ARBED εκτιμά ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι ένα μαχητό τεκμήριο περί του ότι η μητρική εταιρία ασκεί αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της η οποία της ανήκει κατά 100 % δικαιολογεί τον καταλογισμό της συμπεριφοράς της θυγατρικής στη μητρική εταιρία, παραβίασε τις γενικές αρχές του δικαίου και απέστη τόσο από τη νομολογία του Δικαστηρίου όσο και από εκείνη του Πρωτοδικείου. Οι νομολογίες αυτές επιβάλλουν να αποδεικνύει η Επιτροπή ότι

μπορούν να προσαφθούν συγκεκριμένες αιτιάσεις σε εκάστη των εταιριών τις οποίες αφορά μια απόφαση περί επιβολής προστίμων.

- ⁹¹ Οι αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3151), και της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-9925), δεν δικαιολογούν την κρίση του Πρωτοδικείου, δεδομένου ότι η πρώτη δεν είναι σχετική με την υπόθεση και η δεύτερη ερμηνεύθηκε εσφαλμένως.
- ⁹² Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο δεν έπρεπε, κατά την ARBED, να αποφανθεί επί της δυνατότητας καταλογισμού σε μητρική εταιρία μιας παραβάσεως διαπραχθείσας από τη θυγατρική της, αλλά επί της αποδείξεως της συμμετοχής της εν λόγω μητρικής εταιρίας σε παράβαση. Επίσης, αντιθέτως προς την επίμαχη στην εν λόγω υπόθεση κατάσταση, το εφαρμοστέο εν προκειμένω εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει ότι τα εκ του καταστατικού όργανα μιας θυγατρικής η οποία ανήκει στη μητρική κατά 100 % είναι τα ίδια με αυτά της μητρικής εταιρίας.
- ⁹³ Όσον αφορά την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, η ARBED υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο ουδόλως επιβεβαίωσε ότι η άσκηση έλεγχου κατά 100 % σε εταιρία αρκεί προκειμένου να θεωρηθεί ότι η μητρική εταιρία υπέχει ευθύνη για τη συμπεριφορά της θυγατρικής της. Αντιθέτως προς την ARBED, στην υπόθεση εκείνη, η μητρική εταιρία είχε δεχθεί, κατά τη διοικητική διαδικασία, να αναλάβει την ευθύνη για τη συμπεριφορά της θυγατρικής της. Επιπλέον, στην απόφαση της Επιτροπής επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, η τελευταία είχε υιοθετήσει την άποψη ότι κύρωση επιβάλλεται στη μητρική εταιρία εφόσον υπάρχουν σαφή αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή της τελευταίας στην παράβαση.
- ⁹⁴ Τρίτον, η ARBED υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, διαπιστώνοντας τόσο την ύπαρξη αποφασιστικής επιρροής της ARBED στην TradeARBED όσο και την άσκηση της επιρροής αυτής, ενώ, συγχρόνως, η επίδικη απόφαση και η αρχική απόφαση της Επιτροπής αναγνωρίζουν ότι η ARBED δεν μετέσχε στην παράβαση ασκώντας την εν λόγω επιρροή, παραβίασε την αρχή του δεδουλευμένου όσον αφορά την αρχική

απόφαση της Επιτροπής, υποκατέστησε, αναρμοδίως την Επιτροπή στην εκτίμησή της και εφάρμοσε εσφαλμένως τη νομολογία που διαμορφώθηκε με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις AEG-Telefunken κατά Επιτροπής και Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής.

ii) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

⁹⁵ Κατά πάγια νομολογία, ο όρος «επιχείρηση» καλύπτει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς της. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει αφενός ότι, στο πλαίσιο αυτό, η επιχείρηση πρέπει να νοείται ως οικονομική ενότητα, έστω και αν από νομική άποψη αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και αφετέρου ότι, όταν μια τέτοια οικονομική ενότητα παραβαίνει τους κανόνες του ανταγωνισμού, η παράβαση της καταλογίζεται σύμφωνα με την αρχή της προσωπικής ευθύνης (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2011, C-90/09 P, General Química κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-1, σκέψεις 34 έως 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁶ Η συμπεριφορά μιας θυγατρικής εταιρίας μπορεί να καταλογισθεί στη μητρική εταιρία, ιδίως, όταν η θυγατρική, μολονότι έχει χωριστή νομική προσωπικότητα, δεν καθορίζει κατά τρόπο αυτόνομο τη συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά εφαρμόζει, κυρίως, τις οδηγίες της μητρικής εταιρίας, ενόψει, ιδίως, των υφισταμένων μεταξύ των δύο αυτών νομικών οντοτήτων οικονομικών, οργανωτικών και νομικών σχέσεων (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, C-97/08 P, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-8237, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁷ Στην ειδική περίπτωση κατά την οποία μια μητρική εταιρία κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής που διέπραξε παράβαση των περί ανταγωνισμού κανόνων

της Ενώσεως, αφενός, η εν λόγω μητρική εταιρία μπορεί να ασκεί αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής αυτής και, αφετέρου, υφίσταται μαχητό τεκμήριο ότι η εν λόγω μητρική εταιρία ασκεί όντως αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της (προπαρατεθείσα απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁸ Υπό τις συνθήκες αυτές, αρκεί να αποδείξει η Επιτροπή ότι η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου μιας θυγατρικής προκειμένου να συναχθεί ότι η μητρική ασκεί αποφασιστική επιρροή στην εμπορική πολιτική της θυγατρικής αυτής. Εν συνεχεία, η Επιτροπή θα είναι σε θέση να θεωρήσει ότι η μητρική εταιρία ευθύνεται εις ολόκληρον για την καταβολή του επιβληθέντος στη θυγατρική της προστίμου, εκτός αν η εν λόγω μητρική, στην οποία απόκειται να ανατρέψει αυτό το τεκμήριο, προσκομίσει επαρκή στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι η θυγατρική της ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά (προπαρατεθείσα απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁹⁹ Μολονότι το Δικαστήριο, στις σκέψεις 28 και 29 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, αναφέρθηκε, πέραν της κατοχής του 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής, και σε άλλες περιστάσεις, όπως είναι η μη αμφισβήτηση της επιρροής που ασκεί η μητρική εταιρία στην εμπορική πολιτική της θυγατρικής της και η κοινή εκπροσώπηση των δύο εταιριών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, εντούτοις, το Δικαστήριο παρέθεσε τις περιστάσεις αυτές μόνον προκειμένου να εκθέσει το σύνολο των στοιχείων επί των οποίων το Πρωτοδικείο στήριξε τη συλλογιστική του και όχι για να εξαρτήσει την εφαρμογή του τεκμηρίου, περί του οποίου γίνεται λόγος στη σκέψη 97 της παρούσας αποφάσεως ανωτέρω, από την παροχή πρόσθετων ενδείξεων όσον αφορά την εκ μέρους της μητρικής εταιρίας πραγματική άσκηση επιρροής (προπαρατεθείσα απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 62).

¹⁰⁰ Από το σύνολο των παρατηρήσεων αυτών προκύπτει, αφενός, ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι, όταν μια μητρική εταιρία κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της, υφίσταται μαχητό τεκμήριο ότι η εν λόγω μητρική εταιρία ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς της θυγατρικής

της και, αφετέρου, ότι ούτε η προβαλλόμενη αρχή της νομικής προσωπικότητας των εταιριών ούτε αυτή της εξατομικεύσεως των κυρώσεων εμποδίζει, αντιθέτως προς όσα διατείνεται η ARBED, την επιβολή σε μητρική εταιρία προστίμου λόγω παραβάσεως διαπραχθείσας από τη θυγατρική της η οποία της ανήκει κατά 100 %.

- 101 Συγκεκριμένα, εφόσον η μητρική εταιρία ασκεί αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της και ιδίως στην αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά της, η επιχείρηση που αποτελείται από τη μητρική εταιρία και από τη θυγατρική της φέρει την ευθύνη για την απορρέουσα από την εν λόγω συμπεριφορά παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού τους οποίους προβλέπουν οι Συνθήκες ΕΚΑΧ και ΕΚ, σύμφωνα με την υπομνησθείσα στη σκέψη 95 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.
- 102 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο επισήμανε, στις σκέψεις 94 και 96 έως 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή διαπίστωσε στην επίδικη απόφαση ότι δεν είχε αποδειχθεί και δεν είχε καν προβληθεί ο ισχυρισμός ότι η TradeARBED καθόριζε αυτοτελώς προς την ARBED την εμπορική της πολιτική και ότι πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία επιβεβαίωσαν την αποφασιστική επιρροή της ARBED επί της συμπεριφοράς της TradeARBED και την πραγματική χρήση της εξουσίας αυτής.
- 103 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα επιχειρήματα της ARBED που αφορούν την εσφαλμένη εφαρμογή της νομολογίας περί του καταλογισμού στη μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής, ανήκουσας κατά 100 % στην εν λόγω μητρική εταιρία, και την εκ μέρους του Πρωτοδικείου υποκατάσταση της Επιτροπής στην εκτίμησή της πρέπει να απορριφθούν.
- 104 Όσον αφορά το επιχειρήμα της ARBED ότι ο καταλογισμός της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς σε μια άλλη εταιρία του ομίλου καταλήγει στην επιβολή ως προς την εταιρία αυτή ενός αυστηρότερου καθεστώτος ευθύνης από αυτό που έχει εφαρμογή ως προς τη μητρική εταιρία, αρκεί να υπομνησθεί ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή καταλόγισε την εν λόγω συμπεριφορά στην άλλη εταιρία του ομίλου λόγω του ότι αυτή ανέλαβε τις οικονομικές δραστηριότητες της μητρικής εταιρίας και ότι,

ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η ευθύνη της άλλης εταιρίας του ομίλου εξαρτάται από την ευθύνη της μητρικής εταιρίας, το καθεστώς ευθύνης που επιβλήθηκε στη μητρική εταιρία ουδόλως είναι αυστηρότερο από το εφαρμοσθέν ως προς τη μητρική εταιρία.

105 Όσον αφορά το επιχείρημα που αφορά την παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου, αρκεί η επισήμανση ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου μια απόφαση της Επιτροπής η οποία, επιπλέον, έχει ακυρωθεί, όπως η αρχική απόφαση της Επιτροπής, τουλάχιστον όσον αφορά την ARBED.

106 Ως προς την έλλειψη αιτιολογίας η οποία απορρέει κατά την αναιρεσείουσα από την ασυνέπεια την οποία ενέχει η συλλογιστική του Πρωτοδικείου, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εν λόγω προβαλλόμενη ασυνέπεια οφείλεται σε εσφαλμένη κατανόηση εκ μέρους της ARBED της νομολογίας που αφορά τον καταλογισμό στη μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής εταιρίας ανήκουσας κατά 100 % στη μητρική εταιρία. Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό πρέπει εν πάση περιπτώσει να απορριφθεί.

107 Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

3. Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, αφορώντος παράβαση των κανόνων περί παραγραφής και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου, καθώς και έλλειψη αιτιολογίας

α) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

108 Η ARBED εκτιμά ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η ARBED μετέσχε σε παράβαση, αφού έπρεπε να της καταλογισθεί η διαπραχθείσα από την TradeARBED παράβαση, πρώτον, περιέπεσε σε αντίφαση, δεδομένου ότι διέκρινε, στο σημείο 100 της

αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ ευθύνης λόγω καταλογισμού και ευθύνης λόγω συμμετοχής, δεύτερον, δεν αιτιολόγησε την κρίση του ότι η ARBED πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις προκειμένου να είναι δυνατό να προβληθούν έναντι αυτής οι διακόπτουσες ή αναστέλλουσες την παραγραφή πράξεις, τρίτον εφάρμοσε εσφαλμένως τους κανόνες περί παραγραφής και, τέταρτον, παραβίασε την αρχή του δεδικασμένου.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ¹⁰⁹ Όσον αφορά το επιχείρημα περί αντιφατικής συλλογιστικής του Πρωτοδικείου, έχει ήδη επισημανθεί, στη σκέψη 106 της παρούσας αποφάσεως, ότι οι προβληθείσες ασυνέπειες οφείλονται σε εσφαλμένη κατανόηση εκ μέρους της ARBED της νομολογίας που αφορά τον καταλογισμό στη μητρική εταιρία της συμπεριφοράς μιας θυγατρικής εταιρίας ανήκουσας κατά 100 % στη μητρική εταιρία. Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- ¹¹⁰ Συνάγεται επίσης ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η ARBED, οι διακόπτουσες την παραγραφή πράξεις ήταν δυνατόν, λόγω της εν λόγω δυνατότητας καταλογισμού και της υπάρξεως οικονομικής ενότητας μεταξύ της TradeARBED και της ARBED, να προβληθούν έναντι της ARBED.
- ¹¹¹ Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα περί παραβιάσεως της αρχής του δεδικασμένου, έχει ήδη επισημανθεί, στη σκέψη 105 της παρούσας αποφάσεως ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου απόφαση της Επιτροπής η οποία, επιπλέον, έχει ακυρωθεί, όπως η αρχική απόφαση της Επιτροπής, τουλάχιστον όσον αφορά την ARBED.

112 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

4. Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, αφορώντος έλλειψη αιτιολογίας, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου

α) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

113 Η ARBED επισημαίνει ότι υποστήριξε, ενώπιον του Πρωτοδικείου, ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που ασκούσαν επιρροή στο πλαίσιο της ανατροπής του τεκμηρίου περί της δυνατότητας καταλογισμού της διαπραχθείσας από την TradeARBED παραβάσεως, τα οποία η ARBED ήταν δυνατό να έχει στη διάθεσή της κατά τη διάρκεια του 1990, είχαν εξαφανισθεί κατόπιν της παρόδου δεκαέξι ετών και ότι δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσει τη λυσιτέλεια των πληροφοριών που ενδεχομένως θα ήταν χρήσιμες κατά τη διαδικασία. Συνεπώς, το επιχείρημα το οποίο προέβαλε η ARBED αφορούσε την αδυναμία συλλογής των αποδείξεων που είναι αναγκαίες για την ανατροπή του εν λόγω τεκμηρίου.

114 Το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η ARBED φέρει το βάρος της αποδείξεως ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν την πραγματική φύση των σχέσεων της με τη θυγατρική της έχουν εξαφανισθεί, απαίτησε να αποδειχθεί ένα αρνητικό γεγονός, πράγμα το οποίο είναι εξ ορισμού αδύνατο, οπότε η απόφαση πάσχει έλλειψη αιτιολογίας η οποία συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

115 Κατά το μέτρο που το Πρωτοδικείο προσέθεσε, στη σκέψη 169 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το τεκμήριο ευθύνης περιλαμβανόταν ήδη στην αρχική

απόφαση της Επιτροπής, η ARBED αντιτείνει ότι η απόφαση αυτή δεν εκθέτει καμία συλλογιστική ως προς τη δυνατότητα καταλογισμού της παραβάσεως μιας εταιρίας σε άλλη, αλλά απλώς αποφάνθηκε ότι η TradeARBED διένειμε δοκούς για λογαριασμό της ARBED και ότι, προς διασφάλιση της ίσης μεταχείρισεως, η αρχική απόφαση της Επιτροπής είχε ως αποδέκτη της την ARBED.

¹¹⁶ Όσον αφορά τις σκέψεις που εκτίθενται στη σκέψη 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά τις οποίες το τεκμήριο ευθύνης ενισχύεται από αποδεικτικά στοιχεία στην αρχική απόφαση της Επιτροπής, η ARBED επισημαίνει ότι η σκέψη 96 της προπαρατεθείσας αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, ARBED κατά Επιτροπής, αφορά τη συμπεριφορά της ARBED μετά την παράβαση και ότι, στη σκέψη 98 της τελευταίας αυτής αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αναφέρεται σε κάποια αβεβαιότητα ως προς τις ευθύνες της ARBED και της TradeARBED.

¹¹⁷ Επιπλέον, δεδομένου ότι το Δικαστήριο ακύρωσε την αρχική απόφαση της Επιτροπής, καθόσον αφορούσε την ARBED, η ισχύς δεδικασμένου καθιστά άνευ σημασίας το επιχείρημα το οποίο δέχθηκε το Πρωτοδικείο. Συγκεκριμένα, κατά την ARBED, η συλλογιστική του Πρωτοδικείου έρχεται σε αντίθεση προς την ισχύ του δεδικασμένου που έχει αποκτήσει η προπαρατεθείσα απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, ARBED κατά Επιτροπής, και στηρίζεται σε εσφαλμένη κατανόηση τόσο της αρχικής αποφάσεως της Επιτροπής όσο και της προπαρατεθείσας αποφάσεως της 11ης Μαρτίου 1999, ARBED κατά Επιτροπής, πράγμα το οποίο συνιστά έλλειψη αιτιολογίας.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

¹¹⁸ Όσον αφορά το επιχείρημα περί της αδυναμίας συγκεντρώσεως των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων για την ανατροπή του τεκμηρίου περί της δυνατότητας καταλογισμού της συμπεριφοράς της TradeARBED στην ARBED και το γεγονός ότι απαιτήθηκε η απόδειξη αρνητικού γεγονότος, από τη νομολογία προκύπτει ότι η επιχείρηση η οποία υποστηρίζει ότι η υπερβολική διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

είχε συνέπειες για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας φέρει το βάρος επαρκούς κατά νόμον αποδείξεως του ότι, συνεπεία της εν λόγω υπερβολικής διάρκειας, δυσχεράνθηκε η άμυνά της κατά των ισχυρισμών της Επιτροπής (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8831, σκέψεις 60 και 61).

- 119 Το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 168 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εν προκειμένω, η ARBED δεν προσδιόρισε με ποιον τρόπο η διοικητική διαδικασία έθιξε την άσκηση των δικαιωμάτων της άμυνας, αφού περιορίστηκε απλώς στην προβολή του επιχειρήματος ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που θα μπορούσε να έχει στη διάθεσή της το 1990 έχουν εξαφανισθεί μετά από τόσα έτη.
- 120 Η διαπίστωση αυτή ουδόλως πάσχει πλάνη περί το δίκαιο. Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνησθεί ότι η ARBED ήταν η αποδέκτρια της αρχικής αποφάσεως και είχε την ιδιότητα του διαδίκου σε μια πρώτη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου. Συνεπώς, όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, οι περιστάσεις αυτές πρέπει πάντοτε να ωθούν κάθε επιμελή εταιρία να διατηρεί τα αναγκαία για την άμυνά της έγγραφα.
- 121 Συνεπώς, επιχείρηση ευρισκόμενη στην κατάσταση της ARBED πρέπει να παραθέτει εμπεριστατωμένα, αν όχι τα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία που εξαφανίστηκαν, τουλάχιστον τα περιστατικά, τα γεγονότα ή τις καταστάσεις τα οποία την εμπόδισαν, κατά το υπό εξέταση διάστημα, να συμμορφωθεί προς την υποχρέωση επιμελείας που υπέχει και τα οποία είχαν ως συνέπεια την προβαλλόμενη εξαφάνιση των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία αναφέρεται.
- 122 Πράγματι, μόνον εξετάζοντας τέτοιου είδους συγκεκριμένες ενδείξεις μπορούν το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο να εκτιμήσουν αν η επιχείρηση απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι αντιμετώπισε τις δυσχέρειες τις οποίες προέβαλε, προκειμένου να αμυνθεί κατά των ισχυρισμών της Επιτροπής, λόγω της υπερβολικά μακράς διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, ή αν, αντιθέτως, οι εν λόγω δυσχέρειες οφείλονται σε εκ μέρους της παράβαση των υποχρεώσεων επιμελείας τις οποίες υπέχει.

- 123 Ως εκ τούτου, ορθώς έκρινε το Πρωτοδικείο ότι επιχείρημα τόσο γενικό όσο το προβληθέν εκ μέρους της ARBED δεν αρκούσε για να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμον η επίπτωση της διαρκείας της διαδικασίας επί της ασκήσεως των δικαιωμάτων άμυνας.
- 124 Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής, τα επιχειρήματα που προβάλλει η ARBED κατά των συμπληρωματικών σκέψεων που εξέθεσε το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 169 έως 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι αλυσιτελή.
- 125 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.
- 126 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως της ARBED στην υπόθεση C-201/09 P πρέπει να απορριφθεί.

B — Επί της αιτήσεως αναιρέσεως της Επιτροπής (C-216/09 P), της οποίας ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως αφορά πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή της αποφάσεως 715/78

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- 127 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο στηρίζεται σε εσφαλμένη και υπερβολικά περιοριστική γραμματική ερμηνεία των άρθρων 2, παράγραφος 3, και 3 της αποφάσεως 715/78 όταν αναφέρεται, προκειμένου να δικαιολογήσει τη διάκριση μεταξύ του αποτελέσματος της διακοπής της παραγραφής και του αποτελέσματος της αναστολής της παραγραφής, στη διαφορά μεταξύ του γράμματος των εν λόγω

διατάξεων ως προς το *erga omnes* αποτέλεσμα. Η έλλειψη ρητής μνείας ενός *erga omnes* αποτελέσματος στο γράμμα του άρθρου 3 της αποφάσεως 715/78 δεν αποκλείει ότι η διάταξη αυτή προσδίδει τέτοιο αποτέλεσμα στην αναστολή, δεδομένου ότι τόσο η διακοπή όσο και η αναστολή έχουν ως κοινό σκοπό να εμποδίζουν την παρέλευση της σχετικής προθεσμίας ως προς όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

- 128 Στην απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 144), το Δικαστήριο απέρριψε μια εσφαλμένη και υπερβολικά περιοριστική γραμματική ερμηνεία των περί προθεσμιών παραγραφής διατάξεων, λαμβάνοντας υπόψη, εκτός από το γράμμα της περί διακοπής της παραγραφής διατάξεως, τον σκοπό της διατάξεως αυτής, προκειμένου να επικυρώσει την ευρεία ερμηνεία του όρου «απόφαση της Επιτροπής» κατά το άρθρο 3 της αποφάσεως 715/78.
- 129 Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η αναστολή προστατεύει την Επιτροπή από τις συνέπειες της παραγραφής σε καταστάσεις στις οποίες πρέπει να αναμείνει την απόφαση του δικαστή της Ένωσης. Ως εκ τούτου, τόσο η διακοπή της παραγραφής όσο και η αναστολή της παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ασκεί διώξεις και να επιβάλλει αποτελεσματικές κυρώσεις επί παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού.
- 130 Ομοίως, κατά την Επιτροπή, η περιοριστική ερμηνεία των αποτελεσμάτων της αναστολής της παραγραφής δεν μπορεί να συναχθεί από τη νομολογία που παραθέτει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ειδικότερα, στην απόφαση της 24ης Ιουνίου 2004, C-278/02, *Handlbauer* (Συλλογή 2004, σ. I-6171, σκέψη 40), το Δικαστήριο στήριξε την ερμηνεία του στον σκοπό των κανόνων περί παραγραφής.
- 131 Όσον αφορά την εκ μέρους του Πρωτοδικείου αναφορά στην απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-310/97 P, *Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products* κ.λπ. (Συλλογή 1999, σ. I-5363), η Επιτροπή εκτιμά ότι η λογική της αποφάσεως αυτής δεν έχει

εφαρμογή στα μέτρα έρευνας, όπως είναι οι εξακριβώσεις και οι επιθεωρήσεις, των οποίων η προσβολή διακόπτεται ή αναστέλλει την παραγραφή.

- 132 Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς την άσκηση προσφυγών κατά των τελικών αποφάσεων, ως προς τις οποίες δεν θα μπορούσε να αποκλεισθεί η ορθότητα της λύσεως την οποία έδωσε το Πρωτοδικείο, η προσβολή των αποφάσεων περί λήψεως τέτοιων μέτρων θα μπορούσε να επηρεάσει την ικανότητα της Επιτροπής να διεξαγάγει τη διαδικασία έναντι όλων των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, έστω και εάν τα προσβαλλόμενα μέτρα τυπικώς αφορούν μία και μόνον επιχείρηση. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της προπαρατεθείσας αποφάσεως σε σχέση με την αναστολή της παραγραφής θα μπορούσε να διακυβεύσει την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, ενώ η ερμηνεία η οποία αναγνωρίζει ότι οι κανόνες περί αναστολής έχουν αποτελέσματα *erga omnes* είναι ικανή να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του εν λόγω δικαίου.
- 133 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση της επιβάλλει την υποχρέωση, οσάκις ορισμένη εταιρία αμφισβητεί απόφαση περί λήψεως μέτρου έρευνας που απευθύνεται σε αυτήν, να συνεχίσει τη διεξαγωγή της έρευνας έναντι των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να χρησιμοποιήσει, στην τελική της απόφαση, έγγραφα των οποίων η χρήση είναι αμφίβολης νομιμότητας, επί ποινή ακυρώσεως της αποφάσεως αυτής. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η παραγραφή εξακολουθεί να τρέχει έναντι των λοιπών επιχειρήσεων, η Επιτροπή δεν μπορεί να αναμείνει την περάτωση της ένδικης διαδικασίας με αντικείμενο την εν λόγω απόφαση περί λήψεως μέτρου έρευνας.
- 134 Κατά συνέπεια, αφενός, εν αναμονή της εκ μέρους του δικαστή της Ένωσης επιλύσεως του ζητήματος που αφορά τη νομιμότητα της έρευνας, η Επιτροπή και οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρέπει να εξακολουθούν να διαθέτουν πόρους προς συνέχιση της έρευνας αυτής και, αφετέρου, οι επιχειρήσεις που δεν άσκησαν προσφυγή κατά της αποφάσεως περί λήψεως μέτρου έρευνας πρέπει να ασκήσουν προσφυγή κατά της τελικής αποφάσεως, προβάλλοντας το παράνομο του μέτρου αυτού με πλείονες ένδικες προσφυγές αφορώσες ένα και το αυτό ζήτημα. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αυτές θίγονται νομικώς από το εν λόγω μέτρο έρευνας, έστω και αν αυτό απευθύνεται σε αυτοτελή επιχείρηση, πρέπει να είναι σε θέση να προβάλουν το κατ' αυτές παράνομο του μέτρου αυτού ενώπιον του εν λόγω δικαστή.

- 135 Η Επιτροπή εκτιμά επίσης ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι συγκρίσιμη με την περίπτωση των μη υποκειμένων σε προσφυγή αποφάσεων περί λήψεως μέτρων έρευνας, δεδομένου ότι, αφενός, μπορεί να θεραπεύσει, κατά τη μετέπειτα διαδικασία, ενδεχόμενα διαδικαστικά προβλήματα και ότι, αφετέρου, δεν υπάρχει εκκρεμής υπόθεση ενώπιον του δικαστή της Ένωσης.
- 136 Επιπλέον, η Επιτροπή φρονεί ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση διευκολύνει την αποφυγή της καταβολής του προστίμου. Κατά το μέτρο που αναστολή ισχύει μόνον ως προς την εταιρία η οποία άσκησε προσφυγή, αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο αναδιαρθρώσεως ή να μεταβιβάσει τα περιουσιακά της στοιχεία, δέκα χρόνια μετά την παράβαση, σε άλλη εταιρία, ως προς την οποία δεν ισχύει η αναστολή, και ως εκ τούτου η κατάσταση αυτή παρέχει στον όμιλο τη δυνατότητα να αποφύγει την επιβολή προστίμου.
- 137 Εξάλλου, η στενή σύνδεση των άρθρων 2 και 3 της αποφάσεως 715/78, η οποία απορρέει, αφενός, εκ του ότι το εν λόγω άρθρο 2, παράγραφος 3, παραπέμπει, όσον αφορά την εκ νέου έναρξη της προθεσμίας παραγραφής κατόπιν μιας διακοπής, στο εν λόγω άρθρο 3 και, αφετέρου, εκ του ότι το τελευταίο αυτό άρθρο παραπέμπει στην απόφαση της Επιτροπής την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 3, παρέχει επιχείρημα κατά της διακρίσεως την οποία δέχθηκε το Πρωτοδικείο.
- 138 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241), επιβεβαιώνουν την εκ μέρους της ερμηνεία της αποφάσεως 715/78. Επισημαίνει ότι η αρχική πρόταση προέβλεπε ήδη ότι η διακοπή της παραγραφής θα είχε *erga omnes* αποτέλεσμα, αντανακλώντας μια *in rem* προσέγγιση της παραγραφής, αντιθέτως προς μια προσέγγιση *in personam*, την οποία υποστήριξαν ορισμένες αντιπροσωπείες. Κατόπιν συμβιβασμού, έγινε εν τέλει δεκτή η πρώτη από τις προσεγγίσεις αυτές. Η διάταξη περί αναστολής της παραγραφής θεσπίσθηκε, κατόπιν προτάσεως μιας αντιπροσωπείας, μόλις κατά τη δεύτερη αναθεωρημένη πρόταση.

¹³⁹ Η Επιτροπή συνάγει εντεύθεν ότι το Συμβούλιο δέχθηκε την *in rem* προσέγγιση της παραγραφής για όλους τους σχετικούς κανόνες, περιλαμβανομένων των περί αναστολής. Το Συμβούλιο δεν παρέσχε περαιτέρω διευκρινίσεις συναφώς, διότι, αφού πραγματοποιήθηκε η επιλογή αυτή ως προς τη φύση της παραγραφής, δεν ήταν αναγκαίο να διευκρινισθεί αυτή και για την αναστολή της παραγραφής.

¹⁴⁰ Κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι η παραγραφή αποτελεί εξαίρεση η οποία υπάρχει μόνον εφόσον προβλέπεται, η αρχή κατά την οποία οι εξαιρέσεις πρέπει να ερμηνεύονται περιοριστικώς σκοπεί επίσης στην ενίσχυση της απόψεώς της. Συνεπώς, δεν υπάρχει λόγος να ερμηνευθούν οι περί παραγραφής κανόνες κατά τρόπο ευρύ, ευνοϊκό προς τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, η νομολογία του Δικαστηρίου ουδέποτε υποστήριξε περιοριστική ερμηνεία των κανόνων περί αναστολής της παραγραφής.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

¹⁴¹ Από τη νομολογία προκύπτει ότι την αναστολή της παραγραφής δικαιολογεί ακριβώς το γεγονός ότι εκκρεμεί προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ή του Δικαστηρίου (προπαρατεθείσα απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 153).

¹⁴² Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, αν ο αποδέκτης μιας αποφάσεως αποφασίσει να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, ο δικαστής της Ένωσης επιλαμβάνεται μόνο των στοιχείων της αποφάσεως που αφορούν τον προσφεύγοντα. Αντιθέτως, τα στοιχεία που αφορούν άλλους αποδέκτες και τα οποία δεν προσβλήθηκαν δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της διαφοράς την οποία ο δικαστής της Ένωσης καλείται να επιλύσει (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά *AssiDomän Kraft Products* κ.λπ., σκέψη 53).

- 143 Εξάλλου, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 715/78 και κατά το άρθρο 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, η παραγραφή της εκτελέσεως των ποινών αρχίζει να τρέχει από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση της Επιτροπής καθίσταται απρόσβλητη. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η προθεσμία αυτή τρέχει, συνεπώς, ιδίως από της εκπνοής της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής κατά της αποφάσεως που αποφαίνεται επί της παραβάσεως και του προστίμου, εφόσον δεν έχει ασκηθεί προσφυγή (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 137).
- 144 Εντεύθεν προκύπτει, αφενός, ότι, έναντι των επιχειρήσεων που δεν έχουν ασκήσει προσφυγή κατά τελικής αποφάσεως της Επιτροπής η οποία τους επιβάλλει πρόστιμο δυνάμει του άρθρου 65 ΑΧ ή του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003, η απόφαση αυτή καθίσταται απρόσβλητη και, αφετέρου, ότι ο τελικός χαρακτήρας της ανωτέρω αποφάσεως συνεπάγεται την έναρξη ως προς τις επιχειρήσεις αυτές της προθεσμίας εκτελέσεως της εν λόγω αποφάσεως, την οποία προβλέπουν το άρθρο 4 της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 26 του κανονισμού 1/2003.
- 145 Συνεπώς, έναντι των επιχειρήσεων αυτών, η άσκηση προσφυγής εκ μέρους άλλης επιχειρήσεως κατά της ίδιας τελικής αποφάσεως δεν μπορεί να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.
- 146 Επιπλέον, τόσο το γράμμα του άρθρου 3 της αποφάσεως 715/78 και του άρθρου 25, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 όσο και οι σκοποί τους οποίους επιδιώκουν τα άρθρα αυτά καλύπτουν συγχρόνως τις προσφυγές που ασκούνται κατά των πράξεων του άρθρου 2 της αποφάσεως 715/78 και του άρθρου 25, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 οι οποίες υπόκεινται σε προσφυγή, καθώς και τις προσφυγές κατά της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 146).
- 147 Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι το άρθρο 3 της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 ουδόλως διακρίνουν μεταξύ των αποφάσεων που έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, δεν υπάρχει λόγος, αντιθέτως προς όσα

υποστηρίζει η Επιτροπή, να προσδοθεί *erga omnes* αποτέλεσμα στις προσφυγές που ασκούνται κατά των υποκειμένων σε προσφυγή πράξεων του άρθρου 2 της αποφάσεως 715/78 και του άρθρου 25, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003.

¹⁴⁸ Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι ο Πρωτοδικείο ουδόλως υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι το ανασταλτικό της παραγραφής αποτέλεσμα το οποίο προσδίδουν το άρθρο 3 της αποφάσεως 715/78 και το άρθρο 25, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 στις ένδικες διαδικασίες έχει μόνον *inter partes* αποτέλεσμα.

¹⁴⁹ Εν προκειμένω, όπως ορθώς υποστηρίζουν η *ProfilARBED* και η *TradeARBED*, η αρχική απόφαση της Επιτροπής αφορούσε αποκλειστικώς και μόνον την *ARBED* και η ένδικη διαδικασία η οποία κατέληξε στην ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως, καθόσον αφορούσε την *ARBED*, διεξήχθη αποκλειστικώς και μόνο μεταξύ της *ARBED* και της Επιτροπής. Συνεπώς, κανένα ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν μπορεί να συναχθεί από την εν λόγω διαδικασία, ως προς την *ProfilARBED* ή την *TradeARBED*.

¹⁵⁰ Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής στην υπόθεση C-216/09 P πρέπει να απορριφθεί.

¹⁵¹ Δεδομένου ότι η *ProfilARBED* και η *TradeARBED* άσκησαν την αίτησή τους ανταναιρέσεως στην υπόθεση C-216/09 P επικουρικώς, για την περίπτωση που το Δικαστήριο θα δεχόταν την αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής, παρέλκει η εξέταση της εν λόγω αιτήσεως ανταναιρέσεως.

VIII — Επί των δικαστικών εξόδων

- ¹⁵² Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην κατ' αναίρεση δίκη δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Ωστόσο, κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι.
- ¹⁵³ Δεδομένου ότι η ARBED ηττήθηκε στην κατ' αναίρεση δίκη στην υπόθεση C-201/09 P, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως αυτής, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.
- ¹⁵⁴ Όσον αφορά την κατ' αναίρεση δίκη στην υπόθεση C-216/09 P, το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, να υποχρεωθούν η Επιτροπή, καθώς και οι TradeARBED και ProfilARBED να φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναίρεσεως και ανταναιρέσεως.

2) Η ArcelorMittal Luxembourg SA φέρει τα δικαστικά έξοδά της, καθώς και αυτά στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσον αφορά την κατ' αναίρεση δίκη στην υπόθεση C-201/09 P.

- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ArcelorMittal Belval & Differdange SA και η ArcelorMittal International SA φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους όσον αφορά την κατ' αναίρεση δίκη στην υπόθεση C-216/09 P.**

(υπογραφές)